

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/120/2019
Identifikačné číslo spisu: 6716210599
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6716210599.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. H., bývajúceho v M., proti žalovanému J. X., bývajúcemu v Z., zastúpenému Mgr. Iankom Troiakom, advokátom, so sídlom vo Zvolene, Dukelských hrdinov 34, o zaplatenie 3.000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 6 C 170/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. júla 2018 sp. zn. 16 Co 246/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. júla 2018 sp. zn. 16 Co 246/2017 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 2. februára 2017 č. k. 6 C 170/2016-39 a vec vracia Okresnému súde Zvolen na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. februára 2017 č. k. 6 C 170/2016-39 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne z uvedenej sumy o d 7. septembra 2013 do zaplatenia, a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalovanému vo výške 100 %. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že strany sporu uzavreli 3. septembra 2013 zmluvu o pôžičke, v ktorej žalobca požičal žalovanému finančnú hotovosť 3.000 €, a v ktorej sa dohodli, že žalovaný vráti požičanú sumu do 6. septembra 2013, čo žalovaný potvrdil svojim podpisom. Poznamenal, že žalovaný spochybňoval tvrdenia žalobcu tvrdením, že si od neho nikdy žiadnu finančnú hotovosť nepožičal. K žalobcom predloženému písomnému dokladu žalovaný uviedol, že nešlo o zmluvu o pôžičke, ale tento lístok žalovaný podpísal ako potvrdenie o tom, že mu žalobca vrátil sumu 3.000 €, ktorú mal od neho požičanú. Súd prvej inštancie vychádzal z obsahovo gramatického výkladu listiny označenej ako „prevzatie peňazí“, z obsahu ktorej vyplýva, že 3. septembra 2013 prevzal žalovaný od žalobcu sumu 3.000 € do 6. septembra 2013. Podľa uvedeného textu niekto prevzal od iného finančný obnos a toto prevzatie má trvať do 6. septembra 2013. Poukázal na to, že z uvedenej listiny vyplýva, že ten, kto prevzal finančné prostriedky, požičanú sumu vráti najneskôr do 6. septembra 2013. Súd prvej inštancie uzavrel, že vzhľadom k tomu, že strany sporu nepožiadali súd o vykonanie ďalších dôkazov výsluchom strany, resp. svedka a jediným dôkazom žalovaného bol predložený výpis z bankového účtu V. účty, obraty z 13. októbra 2014, preto žalobca preukázal svoje tvrdenia, uniesol dôkazné bremeno.

Súd prvej inštancie preto jeho žalobe vyhovel. Pretože žalovaný bol v omeškani s plnením peňažného dlhu, žalobcovi podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie priznal 5,25 % úrok z omeškania ročne zo sumy 3.000 € od 7. septembra 2013, nasledujúceho po splatnosti pôžičky. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 262 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. júla 2018 sp. zn. 16 Co 246/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zopakoval, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca preukázal svoje tvrdenie, že sa so žalovaným dohodli na pôžičke, ktorú žalobca poskytol žalovanému v sume 3.000 €, ktorú mal žalovaný vrátiť do 6. septembra 2013. Poznamenal, že pokiaľ teda žalovaný tvrdil, že uvedený listinný dôkaz preukazoval vrátenie pôžičky, ktorú si žalobca požičal od žalovaného, toto svoje tvrdenie obsahom textu na uvedenej listine nepreukázal, ale ani nepožiadaval súd prvej inštancie o vykonanie ďalších dôkazov. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaný nepreukázal svoje tvrdenia a ani v odvolaní neposkytol pre seba prijateľný výklad textu listinného dôkazu, na ktorom bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie založené. K námietke žalovaného, že súd prvej inštancie porušil predpísaný procesný postup tým, že neuviedol predbežné právne posúdenie veci a neurčil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná, odvolací súd uviedol, že pokiaľ ale neboli predložené ďalšie dôkazy, súd nemal dôvod zaoberať sa tým, ktoré ďalšie dôkazy vykoná alebo nevykoná. Poukázal na to, že z obsahu spisu nevyplýva tvrdenie žalovaného, že sa súd nevysporiadal s rozpornými tvrdeniami strán, lebo žiadne rozpory v tvrdeniach strán sporu nezistil ani odvolací súd. Za rozporné by bolo možné považovať to, ak by skutkové tvrdenia žalobcu nemali logickú súvislosť, alebo by neboli v súlade s dôkazom, ktorý predložil na odôvodnenie žaloby. Poznamenal, že pokiaľ žalovaný tvrdil, že uvedený dôkaz je potvrdením vrátenia pôžičky, ktorú poskytol žalobcovi, bolo jeho povinnosťou tvrdenie preukázať a to aj navrhnutím ďalších dôkazov skôr, ako súd ukončil dokazovanie. Odvolací súd dodal, že žalovaný v odvolaní vysvetľuje svoju obranu ako „vrátenie pôžičky zo strany žalobcu na jeho účet“, ale v potvrdení o prevzatí peňazí, ktoré predložil žalobca, sa žiadny účet neuvádzal. V priebehu konania žalovaný tvrdil, že žalobca súdu predložil náhradu príjmového dokladu, keď žalovanému vracal sumu 3.000 €. V prípade vrátenia peňazí je obvyklé, že doklad o prevzatí peňazí vyhotoví a predkladá ten, kto peniaze prijal. Pokiaľ by bol obsah písomnosti, ktorú predložil žalobca v rozpore so skutočnosťou, ktorú tvrdil žalobca, žalovaný ju nemal bez výhrady podpísať. Mal požadovať doplnenie jej obsahu, alebo trvať na vyhotovení takej písomnosti, ktorou by preukázal svoje tvrdenie. Žalobca ani výpismi z účtu bez ďalšieho vzťah k predmetu konania nepreukazoval. Odvolací súd tak na základe vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že súdy oboch inštancií nesprávnym postupom mu znemožnili uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tiež k porušeniu práva na súdnu ochranu. Uviedol, že súd prvej inštancie v konaní nevykonal dokazovanie, ktoré navrhoval, nevypočul ani strany sporu aj napriek tomu, že v predvolaní uviedol, že ich potrebuje vypočuť. Poznamenal, že súd prvej inštancie porušil povinnosť ustanovenú v § 181 ods. 2 CSP a neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia považuje medzi stranami za sporné, a ktoré za nesporné a neprezentoval stranám sporu svoj predbežný právny názor na posudzovanú vec. Tento procesný postup nenapravil ani odvolací súd. Rozhodnutia súdov nižších inštancií tak považoval za nepreskúmateľné a nedostatočne, riadne a vyčerpávajúco odôvodnené. Z týchto dôvodov navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátiť odvolaciemu súdu na nové konanie. Zároveň navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť a právoplatnosť dovolaním napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 a 2 CSP.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a rovnako tak odvolacieho súdu považuje za vecne správne a zákonné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že

dovolanie žalovaného je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

8. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Dovolateľ v dovolaní namietal, že súd prvej inštancie a rovnako tak odvolací súd nevzali do úvahy a nevysporiadali sa s nepripojením spisu vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13 C 249/2015, ktorý sa týka tých istých strán sporu, len iného nároku, a v ktorom sa nachádzajú aj všetky dôkazy preukazujúce nepravdivosť tvrdení žalobcu. Rozhodnutia súdov nižších inštancií tak považoval za nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené.

10. K námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

10.1. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu mal v danom prípade procesný postup odvolacieho súdu a rovnako tak súdu prvej inštancie znaky procesnej vady konania, na ktorú sa vzťahuje druhá veta predmetného stanoviska. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom nevysporiadal s otázkou, prečo v danom prípade nepotreboval pripojiť spis vedený na súde prvej inštancie pod sp. zn. 13 C 249/2015, aj napriek tomu, že to navrhol žalovaný už v podanom odpore proti platobnému rozkazu a na pojednávaní. Žalovaný túto skutočnosť namietal aj v odvolaní, pričom ani odvolací súd sa predmetnou námietkou vôbec nezaoberal, nevysvetlil a nevysporiadal sa s nevykonaním tohto navrhnutého dôkazu. Tento poznatok odvolacieho súdu, založený na oboznámení sa s obsahom spisu, opodstatňuje konštatovanie, že písomné vyhotovenie rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvej

inštancie „neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie“. V zmysle druhej vety stanoviska R 2/2016 došlo teda v tomto smere k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

11. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní dovolateľ dôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, po zistení ktorej dovolací súd pristupuje k zrušeniu napadnutých rozhodnutí súdov nižších inštancií. Dovolací súd pripomína, že vada tejto povahy bola už podľa doterajšej právnej úpravy dôvodom, ktorý zakladal nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na závere, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti, dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015). Tento záver považuje dovolací súd za naďalej aktuálny (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/2018).

12. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zruší rozsudok odvolacieho súdu a rovnako tak súdu prvej inštancie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Vzhľadom na dôvody zrušenia rozhodnutí súdov nižších inštancií a skutočnosť, že vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, dovolací súd sa už ďalej nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia následných dovolacích námietok.

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.